

Vapo Oy Energia
PL 22
40101 JYVÄSKYLÄ

Viite Ympäristövaikutusten arviointi, Iso-Saapasnevan turvetuotantoalue, Lappajärvi

Asia **Yhteysviranomaisen lausunto Iso-Saapasnevan turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta**

1. HANKETIEDOT JA YVA- MENETTELY

Hankkeen nimi: Iso-Saapasnevan turvetuotantoalue
Hankkeesta vastaava: Vapo Oy, Paikalliset polttoaineet
Hankkeesta vastaavan YVA- konsultti: WSP Finland Oy
Yhteysviranomainen: Etelä- Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue, PL 262, 65101 VAASA
Arviointiselostus saapunut: 14.4.2011.

1.1 Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tarkoituksena on edistää hankkeen kannalta merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamista, arviointia ja huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, vaan tavoitteena on tuottaa monipuolista tietoa päätöksenteon perustaksi. YVA- asetuksen 6 § 2 e) kohdan mukaan arviointimenettelyä sovelletaan turvetuotantoon, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria. Iso-Saapasnevan turvetuotantohankkeessa koko hankealueen pinta-ala on 246 ha, josta tuotantoon tarkoitettu pinta-ala on 214 ha joten YVA-menettelyä sovelletaan suoraan YVA-asetuksen hankeluettelon perusteella.

Länsi-Suomen ympäristökeskus on toiminut 31.12.2009 saakka YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena. Aluehallinnon muutoksen myötä yhteysviranomaisena toimii 1.1.2010 alkaen Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kaksivaiheisen arviointimenettelyn ensimmäisessä vaiheessa on käsitelty arviointiohjelmaa, joka on hankkeesta vastaavan suunnitelma hankkeen vaihtoehtoista, ympäristövaikutusten selvittämisestä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Länsi-Suomen ympäristökeskus antoi 1.10.2008 (LSU-2008-R-29) lausuntonsa Vapo Oy:n vuonna 2008 laatimasta hankkeen arviointiohjelmasta.

Arviointiohjelmasta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden perusteella laaditaan ympäristövaikutusten arviointiselostus, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomaisen kokoaa eri tahoilta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta oman lausuntonsa, jossa tarkastellaan arviointiselostusta koskevien YVA-asetuksen mukaisten sisällöllisten vaatimusten toteutumista. YVA- menettely päättyy tähän. Arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto liitetään mahdollisiin lupa- tai muihin hankkeen toteuttamista edellyttäviin hakemuksiin. Hanketta koskevista päätöksistä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

1.2 Hanketiedot

Hankkeen tarkoituksena on tuottaa energiaturvetta teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Hankealueen tuotantokelpoinen alue on valtaosin metsäojitettua suoaluetta, jolla ei ole suoritettu turvetuotantoon liittyviä töitä. Se sijoittuu noin 10 km Lappajärven keskustaajamasta pohjoiskoilliseen. Hankealueen pinta-ala on noin 246 hehtaaria, josta tuotantokelpoista alaa on noin 214 hehtaaria. Hankealueen kuivatusvedet johdettaisiin Vieresjoen valuma-alueelle Ähtävänjoen vesistöalueella. Iso-Saapasnevan tuotantoalueella turvetuotannon on arvioitu kestävän 30 vuotta.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkasteltavat vaihtoehdot

Vaihtoehto 0 (VE 0): Hanke jätetään toteuttamatta ja alueen nykytila säilyy lähes ennallaan.

Hankevaihtoehto 1 (VE 1): Turvetuotannon toteuttaminen koko tuotantokelpoisella alueella vesienkäsittelymenetelmänä ympärivuotinen pintavalutus

Hankevaihtoehto 2 (VE 2): Turvetuotannon toteuttaminen koko tuotantokelpoisella pinta-alalla vesienkäsittelymenetelmänä sulanmaan aikainen kemiallinen vesienkäsittely sekä talviaikana laskeutusaltaat ja virtaamansäätö.

1.3 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset

Turvetuotanto edellyttää ympäristösuojelulain (86/2000) 28§ mukaista ympäristölupaa, jota haetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastosta.

Hanke saattaa vaatia myös vesilain 10 luvun 6 § mukaista lupaa vesien johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan, johon antaa päätöksen aluehallintovirasto.

Hankkeen toteuttamiseksi tarvittavista luvista ja hankkeeseen liittyvästä lainsäädännöstä ei ole arviointiohjelmasta annetun yhteysviranomaisen lausunnon mukaista kattavaa selostusta. Kohdassa 2.4 on selostettu vain yleisesti YVA-menettelyn jälkeisiä vaiheita.

1.4 Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Iso-Saapasnevan turvetuotantohanketta ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

2. ARVIINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksesta on kuulutettu 14.3.2011 - 12.5.2011 Lappajärven ja Vetelin kuntien virallisilla ilmoitustauluilla ja pääkirjastoissa. Arviointiselostus on ollut nähtävillä edellä mainitun ajan Lappajärven ja Vetelin kunnanvirastoissa ja pääkirjastoissa, lisäksi materiaali on julkaistu Etelä-Pohjanmaan ELY- keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa/yva-vireilla.

Kuulutus on julkaistu sanomalehdissä Ilkka (14.3.2011), Järviseudun Sanomat (16.3.2011) ja Perhonjokilaakso-lehti (17.3.2011). Kaikille avoin tiedotus- ja keskustelutilaisuus hankkeen arviointiselostuksesta on pidetty 17.3.2011 Lappajärvellä, Valtion virastotalolla osoitteessa Kärnäntie 11, Lappajärvi.

Lausunnot arviointiselostuksesta on pyydetty Lappajärven, Vetelin, Vimpelin ja Evijärven kunnilta ja ympäristönsuojeluviranomaisilta, Etelä-Pohjanmaan liitolta, Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousryhmältä, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköltä, Museovirastolta, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiriltä, Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluilta, ProAgria Etelä-Pohjanmaalta, Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry:n Järviseudun kalastusalueelta, Lappajärven kalastuskunnalta, Etelä-Pohjanmaan metsäkeskukselta, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri – vastuualueelta, Pohjanmaan vesiensuojeluyhdistykseltä ja Suomenselän lintutieteelliseltä yhdistykseltä.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Yhteysviranomaiselle on toimitettu yhteensä 12 lausuntoa ja 2 mielipidettä, joissa on yhteensä 3 allekirjoittajaa. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue on toimittanut yhteysviranomaiselle Vapon turvekuljetuksia Evijärvellä käsitelleen kokouksen 28.4.2011 muistion ja kommentoinut arviointiselostusta sähköpostitse. Hankkeesta vastaavalle on toimitettu 25.5.2011 kopiot lausuntojen ja mielipiteiden alkuperäiskappaleista.

Saapuneissa lausunnoissa esitetään useita täydennyksiä vaikutusarvioihin painottuen vesistö- ja kalastovaikutuksiin sekä otetaan kantaa myös hankkeen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuuteen. Arviointiselostuksesta saaduissa lausunnoissa tulee voimakkaasti esiin huoli siitä, että Lappajärven ja Vieresjoen vesistöjen hyvää tilaa ei saavuteta jos kuormitusta lisätään.

Mielipiteissä nousevat esille erityisesti luontoon ja luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä virkistyskäyttöön kohdistuvat vaikutukset. Lausunnot ja mielipiteet esitetään seuraavaksi osittain lyhenneltynä.

Evijärven kunnan tekninen lautakunta

Evijärven kunnan tekninen lautakunta toteaa lausunnossaan, että ympäristön ja lähiasutuksen kannalta paras vaihtoehto on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jolloin ympäristöolot pysyisivät nykyisessä muodossa. Lisäksi todetaan, että turvetuotanto tulee lisäämään vesistökuormitusta. Vesienhoidon tavoitteena on puolestaan vesien hyvän tilan turvaaminen ja tavoitteena on vesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä.

Evijärven kunnan tekninen lautakunta esittää, että mikäli turvetuotanto käynnistyy, tulee vesistövaikutusten vähentämiseksi käyttää parasta mahdollista tekniikkaa. Kemiallinen vesienkäsittely poistaa tehokkaammin valumavesien fosforia ja typpeä kun taas pintavalutuskenttä toimii paremmin kiintoaineksen vähentämisessä. Ympäristölupaa haettaessa tulee ensisijaisena vaihtoehtona esittää kemiallista valumavesien puhdistamista, koska se poistaa ravinteita tehokkaammin kuin pintavalutuskenttä. Hankkeen toteutuessa se tulisi kuormittamaan alapuolisia vesistöjä useiden kymmenien vuosien ajan, jolloin vesiensuojeluun on perusteltua panostaa.

Lautakunta korostaa, että Lappajärvi on merkittävä järvi vähäjärvisellä Etelä-Pohjanmaalla vaikuttaen myös alapuolisten, kuten Evijärven, vesistöjen vedenlaatuun. Elinkeinojen kuten matkailun ja kalastuksen sekä yleisen virkistyskäytön kannalta vesistöjen puhtaana pysyminen on ensiarvoisen tärkeää. Lopuksi todetaan, että ympäristölupaa haettaessa tulee huomioida asutukselle aiheutuvat vaikutukset kuten teiden kunto sekä liikenteen aiheuttama onnettomuusrisikin kasvaminen.

Evijärven kunnanhallitus

Evijärven kunnanhallitus on antanut asiasta samansisältöisen lausunnon.

Lappajärven ympäristölautakunta

Lappajärven ympäristölautakunnan mukaan ympäristön ja lähiasutuksen kannalta paras vaihtoehto on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jolloin ympäristöolot pysyisivät nykyisessä muodossa. Lausunnossa todetaan, että turvetuotanto tulee lisäämään Vieresjoen ja Lappajärven vesistökuormitusta. Vesienhoidon tavoitteena on puolestaan vesien hyvän tilan turvaaminen ja tavoitteena on vesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä. Vieresjoen vedenlaatu on välttävä ja Lappajärven tyydyttävä.

Lappajärven ympäristölautakunta esittää, että mikäli turvetuotanto käynnistyy, tulee vesistövaikutusten vähentämiseksi käyttää parasta mahdollista tekniikkaa. Kemiallinen vesienkäsittely poistaa tehokkaammin valumavesien fosforia ja typpeä kun taas pintavalutuskenttä toimii paremmin kiintoaineksen vähentämisessä. Kun Iso-Saapasnevan turvetuotannolle haetaan ympäristölupaa, tulisi ensisijaisena vaihtoehtona esittää kemiallista valumavesien puhdistamista ja siihen tulisi liittää lisäksi toimiva pintavalutuskenttä, jolloin valumavesien vesistökuormitus saataisiin minimoitua parhaalla mahdollisella tavalla. Hankkeen toteutuessa se tulisi kuormittamaan Vieresjokea ja Lappajärveä useiden kymmenien vuosien ajan, jolloin vesiensuojeluun on perusteltua panostaa.

Lappajärvi on merkittävä järvi vähäjärvisellä Etelä-Pohjanmaalla vaikuttaen myös alapuolisten vesistöjen vedenlaatuun. Elinkeinojen kuten matkailun ja kalastuksen sekä yleisen virkistyskäytön kannalta Lappajärven puhtaana pysyminen on ensiarvoisen tärkeää.

Lappajärven kunnanhallitus

Lappajärven kunnanhallitus on antanut asiasta samansisältöisen lausunnon.

Järvi-Pohjanmaan ympäristölautakunta

Lausunnossa todetaan, että Lappajärvi on alueen suurin järvi ja sillä on suuri virkistyskäyttömerkitys. Kaikkia mahdollisesti vedenlaatua heikentäviä hankkeita tulee arvioida hyvin tarkkaan. Vapo Oy:lla on Lappajärven kaukovaluma-alueella soita 980 ha sekä valmistelussa 538 ha. Vapo Oy:n turvetuotannon osuus valuma-alueesta on noin 0,64%.

Lausunnon mukaan YVA-tarkastelussa ei otettu kantaa Iso-Saapasnevan merkityksestä maamme turvetuotantoon ja ovatko ko. suon mahdolliset ympäristöhaitat pienimmät verrattuna muihin mahdollisiin soihin. Tarkastelussa ei selvinnyt miten tarkka hyönteistutkimus on ollut kyseessä. Selostuksessa on maininta, ettei uhanalaisia eikä EU:n luontodirektiivin mukaisia lajeja ole alueella.

YVA-selvityksen tekijän mukaan turvetuotanto ei vaikuta Ähtävänjoessa elävään jokihelmisimpukakantaan eikä Vieresjoessa elävään saukkoon. Ympäristölautakunta katsoo, että vesistöreitin kuormitukseen vaikuttavat toimet voivat vaikuttaa myös sen varrella elävään eliöstöön. Erityisesti mahdolliset vaikutukset jokihelmisimpukkaan tulee selvittää tarkasti.

Lopuksi todetaan, että Lappajärven tila on viime vuosina heikentynyt ja sen parantamiseen on pyrittävä koko ajan. Ympäristöministeriön "Vesien suuntaviivat vuoteen 2015" tavoitteena on saada Lappajärven veden tila hyväksi vuoteen 2015 mennessä nykyisestä tyydyttävästä. Tähän on mahdollista päästä kuormitusta vähentämällä.

Vimpelin kunnanhallitus

Vimpelin kunnanhallitus yhtyy Järvi-Pohjanmaan ympäristölautakunnan lausuntoon asiasta.

Etelä-Pohjanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että hankealueen eteläpuolella on maaseudun kehittämisen kohdealue, jonka kehittämisessä mahdollistetaan olemassa olevaa kylärakennetta ja sen palvelujen säilymisedellytyksiä. Lähimmät peltoalueet sijaitsevat 100 metrin päässä hankealueesta.

Maakuntakaavan suunnittelumääräys I:n periaate koskee koko maakuntaa. Määräyksen mukaan turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Vaikutukset ihmisten toimintaan (melu, pöly ym.) on liiton mukaan arvioitu melko kattavasti.

Maakuntakaavan mukaan Ähtävänjoen vesistöalue kuuluu turvetuotantovyöhykkeeseen tt-2, jota koskee suunnittelumääräys III. Näillä vesistöalueilla on turvetuotannon suunnittelussa huomioitava vesistövaikutukset siten, että vesistöalueilla kokonaiskuormitus pysyy nykytasolla.

Vesistöihin, luontoon ja eläimistöön kohdistuvat vaikutukset on arvioitu arviointiselostuksessa melko kattavasti. Tehostettu vesienkäsittely 2-vaihtoehdon esittämällä tavalla on harkittava vaihtoehto, mikäli hanke etenee toteutukseen. Lappajärven ja Vieresjoen sekä Ähtävänjoen vesistö laajemmin ovat osa tärkeätä virkistysaluetta.

Metsähallitus

Lausunnossa todetaan, että Lappajärven tilan parantamiseksi on tehty suuria ponnisteluja. Lappajärven ekologinen tila on nyt luokiteltu tyydyttäväksi. Metsähallituksen mukaan on mahdollista, että hyvä ekologinen tila saavutetaan vuoteen 2015 mennessä, mutta sitä ei voida pitää itsestäänselvyytenä. Siksi mahdollisiin lisäkuormitustekijöihin on suhtauduttava varauksellisesti. Vieresjoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi.

Metsähallitus katsoo, että vesistökuormituslaskelmaan sisältyy epävarmuustekijöitä. Selostuksen tekijä on selvittänyt tuotantoalueen kuormitustekijöitä typen, fosforin sekä kiintoaineen osalta käyttäen Vapo Oy:n aiempia päästötarkkailutuloksia sekä kirjallisuutta. Ne eivät kuitenkaan kerro juuri Saapasnevan vesistökuormitusta, eivätkä anna vastausta mahdollisen tuotantoalueen vesistökuormitukseen, koska Saapasnevan maatuneisuusastetta ei ole selvitetty. Metsähallituksen mukaan tällä on keskeinen vaikutus vesistökuormituksen suuruuteen ja kuormitusluvut voivat olla moninkertaiset turpeen lajin ja maatuneisuuden mukaan verrattuna esitettyihin laskelmiin.

Lausunnossa todetaan, ettei arviointiselostuksessa ole esitetty kemiallisen hapenkulutuksen kokoluokka –laskelmaa tuotantoalueelta, mitä ilman on hyvin vaikeaa tehdä johtopäätöksiä tuotantoalueen kokonaisvaikutuksista vesistökuormitukseen ja tehdä arviota vesistöjen tilatavoitteiden saavuttamisesta. Metsähallituksen mukaan vaarana on, että Lappajärven ja Vieresjoen vesistöjen hyvää tilaa ei saavuteta jos kuormitusta lisätään. Jos turvetuotanto Saapasnevalla alkaa, asettaa se suuria haasteita muiden kuormituslähteiden vähentämiselle. Metsähallitus huomauttaa lisäksi, ettei linnustokartoittajan nimeä löydy arviointiselostuksesta.

Museovirasto

Museoviraston lausunnossa todetaan, että hankealueella sijaitsee yksi muinaismuistolain (295/63) rauhoittama tervahauta. Arviointiselostuksen mukaan turpeennostoa ei uloteta kyseisten tervahaudan alueelle ja hauta tulee säilymään. Kohteen säilymisen turvaamiseksi tulee sen tarkka sijainti kuitenkin vielä esittää arviointiselostuksessa kartalla. Mikäli alueelta löytyy turpeennoston yhteydessä vielä lisää tervahautoja, koskee muinaismuistolain rauhoitus myös näitä tervahautoja. Muutoin museovirastolla ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta.

Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousryhmä

Kalatalousryhmä toteaa lausunnossaan, että soiden kuivattaminen turvetuotantotoimintaan vaikuttaa lisäävästi virtaamavaihteluihin ja erityisesti alivirtaamatilanteiden aiheuttama kuivuus on haitallinen vesieliöstölle. Vieresjoen alaosan kuivien jaksojen nykyisen alivirtaaman toistuvuus tulee selvittää sekä Vieresjoen yläosan kuivien jaksojen nykyinen alivirtaama sekä sen toistuvuus. Saatujen virtaamatietojen perusteella on hankkeen vaikutus alivirtaamatilanteisiin arvioitava.

Lausunnossa todetaan, että arviointiselostuksessa vedenlaatutietoja on ainoastaan Vieresjoen alajuoksulta, jossa vedenlaatu on melko heikko. On kuitenkin mahdollista, että joen vedenlaatu on parempi sen keski- ja yläosalla, jolloin turvetuotannon vaikutukset kalojen elinolosuhteisiin olisivat suurempia. Vieresjoen vedenlaatua tulee selvittää myös joen yläjuoksulta.

On mahdollista, että suunnitellun tuotantoalueen yksi yleisimmistä turvelajeista, rahkaturve, on ominaisuuksiltaan sellainen, joka kuivatuksen ja turvetuotannon aikana aiheuttaa hapanta kuormitusta alapuolisiin vesistöihin. Vieresjoelta on mitattu useamman kerran melko happamia pH-arvoja, joten turvetuotannon aiheuttamaa hapanta kuormitusta ja sen vaikutusta Vieresjoen vedenlaatuun tulisi selvittää.

Etelä-Pohjanmaan kalatalouskeskus ry, Järviseudun kalastusalue

Järviseudun kalastusalue paheksuu sitä, että lausuntopyyntöä ei ole jakelulistan mukaan lähetetty kaikille asianosaisille Lappajärvellä vesialueita omistaville osakaskunnille (Vimpelin, Kärnän ja Kurejoen osakaskunnat). Myös näitä tahoja tulisi tiedottaa ja antaa heille mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Vaikka Vieresjoki laskee Lappajärven pohjoisosaan niin tuulen aiheuttamien virtausten ja pohjavirtausten ansiosta Vieresjoen kautta tulleet humuspitoiset kuivatusvedet sekoittuvat koko Lappajärven vesistöön. Näin ollen Iso-Saapasnevan kuivatusvesien voidaan katsoa kuormittavan jossain määrin koko järveä. Myös tuotannosta aiheutuvat haitat Vieresjoessa olevien poikastuotantoalueiden (lähinnä siian ja mateen osalta) heikentymisenä koituvat lopulta koko Lappajärven siika- ja madekannan ja siten myös kalastajien tappioksi.

Lausunnossa todetaan, että Lappajärven kalataloudellinen merkitys on erittäin suuri. Vieresjoen kalataloudellisesta merkityksestä on useita tulkintoja riippuen siitä, keneltä asiaa on kysytty. Järviseudun kalastusalueen ja Lappajärven osakaskunnan luottamushenkilöiden näkemys asiasta edustaa kuitenkin asiantuntevampaa ja todennäköisempää kantaa kuin kalataloudellisista asioista vähemmän perillä olevien henkilöiden vastauksista kootun asukaskyselyn tulokset.

Vaikka Vieresjoen kalastuksellinen merkitys onkin suhteessa vähäinen, niin sen kalataloudellinen merkitys ei välttämättä sitä ole. Erityisesti tulisi tarkemmin selvittää Vieresjoen alaosan merkitys siian ja mateen lisääntymispaikkana. Koska molempien lajien mäti makaa talvella joen pohjalla usean kuukauden ajan, se on erityisen altis kärsimään vesistön korkeasta humuspitoisuudesta ja laskeutuvan kiintoaineksen aiheuttamasta tukehtumisesta. Oleellista on tarkastella Vieresjokea osana Lappajärven kalaston poikastuotantoaluetta, eikä erillisenä vesistönä, koska muun muassa siian ja mateen poikaset siirtyvät kuoriuduttuaan todennäköisesti melko nopeasti järven puolelle, jossa ravintovarot ovat paremmat.

Lausunnossa todetaan, että Vieresjoella lokakuussa 2009 toteutetun sähkökalastuksen ja koeravustuksen ei voida olettaa antavan täysin luotettavaa kuvaa joen kalaston ja rapukannan tilasta johtuen toimenpiteiden poikkeuksellisen myöhäisestä ajankohdasta. Koeravustus on ajoittunut rapujen lisääntymisajankohtaan, jolloin rapujen liikkumisaktiivisuus on vähäisempää ja vähentää myös mertoihin päätymistä. Toisaalta koekalastuksen ajankohdan voidaan katsoa olleen liian aikainen, jotta sillä olisi tavoitettu jokeen kudulle nousseita siikoja. Siikojen kutunousu ajoittuu lokakuun loppupuolelle veden lämpötilan määrittellessä oikean ajankohdan.

YVA-selostuksessa mainitaan, että taimen kärsii Lappajärvessä lisääntymiseen sopivien virtavesien puutteesta (s.50). Tästä syystä olisikin ensiarvoisen tärkeää, että kaikkiin järveen laskeviin jokiin ja niiden tilaan kiinnitetään jatkossa entistä enemmän huomiota tilanteen parantamiseksi. Näin etenkin siksi, että taimen menestyy ja kasvaa tällä hetkellä Lappajärvessä erittäin hyvin, koska sillä on käytettävänä runsaasti kuoretta. Muun muassa tämän vuoksi Järviseudun kalastusalue vastustaa järven valuma-alueelle perustettavien turvetuotantoalueiden lisäämistä.

Lisäksi sivulla 50 virheellisesti mainitaan, että Lappajärveen olisi viiden viime vuoden aikana istutettu yhteensä 1600 järvilohia. Luku on väärä, sillä pelkästään jo Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry on istuttanut Lappajärveen vuosina 2007–2010 yhteensä 5834 järvilohia. Järvilohi-istutuksia on tarkoitus jatkaa tulevaisuudessa, sillä laji on menestynyt järvessä hyvin. Samankaltaisen ulkonäkönsä vuoksi se usein sekoitetaan järvitaimeneen.

Lappajärven kalastuskunta

Lappajärven Kalastuskunnan mielestä esitetyistä vaihtoehtoista on paras 0- vaihtoehto, missä hanke jätetään toteuttamatta ja alueen nykytila säilyy ennallaan. Lausunnossa todetaan, että Lappajärven kuormitusta on pyritty viime vuosina kaikin tavoin vähentämään ja järven tilaa kohentamaan. Turvetuotannon aloitus alueella tulee lisäämään Vieresjoen ja sitä kautta Lappajärven vesistökuormitusta useiden vuosien ajaksi. Kalastuksen ja matkailun sekä yleisen virkistyskäytön kannalta Lappajärven kaltaisen vesistön puhtaana pysyminen on ensiarvoisen tärkeää. Mikäli turvetuotantoalue käynnistetään ja siitä syntyy vähäisintäkään haittaa vesistölle ja sen kalakannalle, hakijan on korvattava se täysimääräisenä maksuna vuosittain vesistön omistajalle.

Mielipide 1 (2 allekirjoittajaa)

Mielipiteen allekirjoittajat ovat Saapasnevan lähituntumassa asuvia.

Allekirjoittaneet ovat sitä mieltä, että turvetuotannon aloittaminen merkitsisi tärkeän luontoalueen ja ihmisten jokapäiväiseen elämään liittyvän luontoympäristön tarvelemistä. Luontoympäristönä Saapasneva on tärkeä virkistysalue itäkyläläisille ja muillekin lappajärveläisille mm. Lappajärven Kärnän metsästysseuran jäsenille. Nevan laidassa on Pihlajakallion ja Pihlajajärven maasto, joka on perinteinen metsästy-, retkeily- ja vaellusmaasto.

Nevan ottaminen turvetuotantoalueeksi tarkoittaa alueen eläimille välittömästi elinympäristön tuhoutumista meluhaittojen ja häirinnän takia ja lopullisesti elinympäristön tuhoutumista: Saapasneva ja siihen liittyvä Pihlajakallion maaston jäkälikkö on alueen keskeinen metsäpeurojen biotooppi ja vaellusreitti. Hirvet ovat perinteisesti majailleet Saapasnevalla ja se on myös metson, teeren ja riekon elinpiiri. Övermarkilla asuvalla henkilöllä on kalasääsken pesimähavainto Saapasnevalta ja lentohavaintoja maakotkasta. Nevan möyriminen koituu muun muassa kaikelle tälle turmioksi. Tämän luontoalueen arvo tulee tulevaisuudessa yhä korostuneemmaksi.

Purolan kylässä asuvia allekirjoittaneita ihmetyttää, kuinka pimennossa lähiympäristön asukkailta hanketta on ruvettu puuhaamaan ja miten ja milloin asukkaita on kuultu. Mielipiteen esittäjät miettivät missä on tiedotettu paikallisille asukkaille mitkä vaikutukset turvetuotannon päästöillä on Lappajärven tilaan. Itäkyläläiset ovat tehneet jätevesien viemäröintisuunnitelmat ja jo osittain toteuttaneetkin erittäin kalliit viemäröintihankkeet, joiden tarkoituksena on järven tilan kohentaminen. Mielipiteessä kysytään, tarveleekö turvesuohanke tästä järven pelastustoimesta kehkeytyvän hyödyn.

Allekirjoittaneilla ei ole luottoa siihen, että järven tila kohenee turvesuon päästöillä. He myös pohtivat kuka on vastuullinen seuraamuksista. Turvetuotannon lyhytaikainen hyöty ei korvaa pitkäaikaisia luonnonympäristölle tulevia vahinkoja. Turvetuotannon aloittaminen merkitsee suuria haittoja ja epävarmuustekijöitä Pohjanmaan arvokkaimman vesistön Lappajärven tilaan. Nämä arvot ovat korvaamattomia jos kyläläisten viihtyminen voitaisiinkin jättää huomiotta. Mielipiteessä todetaan lopuksi, että näistä syistä turvetuotantosuunnitelmat Saapasnevalla pitää lopettaa.

Mielipide 2

Allekirjoittaja omistaa peltoja turvetuotantoalueen vierestä. Lähinnä on vesien pintakäsittelyalue, johon kaikki alueen kuivatusvedet pumpataan. Allekirjoittajan maatilan tuotannon suunta on maidontuotanto ja pääasiallinen tuotantokasvi on nurmi, joka soveltuu myös hankealueen viereiselle pellolle kasveista parhaiten. Pello on turvemaata, eikä sovellu pitkäaikaiseen viljan viljelyyn.

Turpeen nostosta aiheutuvat pölyhaitat tulevat huonontamaan säilörehun laatua, joka voi olla myös täysin kelvotonta syöttää karjalle terveysvaikutukset huomioon otettuna. Laadukkaita elintarvikkeita ei voi tuottaa ilman hyviä ja korkealaatuisia rehuja. Nykyisillä VAPOn tuotantoalueilla on myös peltoja turvetuotantoalueen läheisyydessä ja VAPOn on joutunut korvauksiin pölyhaitoista. Rahallinen korvaus ei välttämättä ole riittävä, jos talvella tehdyt suunnitelmat rehun tuotantoon liittyvistä alueista tuhoutuvat kesällä. Korvaavaa satoa voi olla hyvin vaikea hankkia.

Pintaveden valutusalue tulee nostamaan pellon kosteutta huomattavasti, jota ei olisi varaa tehdä, koska pelto on nytkin aika märkä. Mielipiteen esittäjä vaatii, että turvetuotanto siirretään niin kauaksi hänen pelloistaan, ettei pölyhaittoja tule eli n. 1000 metrin etäisyydelle Vapon omien

laskelmien mukaan. Pintavalutusalue tulee siirtää suunnitellun alueen kokoisena turvetuotantoalueen päähän ja kuivatusojia tulee tehdä runsaasti allekirjoittaneen pellon ja valuma-alueen väliin.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Iso-Saapasnevan hanketta koskeva arviointiselostus täyttää pääosin YVA-lain ja -asetuksen mukaiset sisällölliset vaatimukset. Arviointiselostusta voidaan pitää riittävänä edellyttäen että yhteysviranomaisen jäljempänä esittämät täsmennykset huomioidaan hankkeen jatkotarkastelussa.

4.1 Hankekuvaus

Hankekuvaus tulee sisältää riittävät tiedot ympäristövaikutusten arvioinnin lähtökohdaksi. Arviointiselostuksessa on esitetty tiedot hankkeesta, sen tarkoituksesta, suunnitteluvaiheesta ja vaihtoehdoista, joihin sisältyy myös hankkeen toteuttamatta jättäminen. Hankkeen tarve ja tavoitteet on perusteltu asianmukaisesti.

Ympäristövaikutukset on arvioitu hankkeen koko elinkaaren ajalta kuntoonpanovaiheesta turvetuotantoalueen käytöstä poistamiseen ja mahdolliseen jälkikäyttöön saakka, oletuksena että turvetuotanto kestäisi alueella noin 30 vuotta.

Ohjelmasta annetun lausunnon esityksen mukaista mahdollisuutta ennallistaa metsäojitettua hankealuetta (ns. 0+ -vaihtoehto), jos tuotantoa ei aloiteta, sekä arvioida tästä aiheutuvia ympäristövaikutuksia ei ole käsitelty arviointiselostuksessa.

Vaihtoehdon 1 mukainen pintavalutuskenttä sijaitsee ojitetulla alueella, joten sen teho ei mahdollisesti ole yhtä hyvä, kuin vastaavan kokoisen, luonnontilaisella alueella sijaitsevan kentän (kohta 4.2.3.1). Arviointiselostuksessa olisi tullut tarkastella mahdollisuutta sijoittaa pintavalutuskenttä vaihtoehtoiseen ojittamattomaan sijoituspaikkaan.

Vaihtoehdossa 2 pintavalutuskentän tilalla on sulan maan aikana toimiva kemiallinen vesienkäsittelyasema. Talviaikana hankealueen kuivatusvedet käsitellään laskeutusaltailla ja virtaamansäädöllä. Käsittelyaseman sijainti tuotantoalueella ja mahdolliset muutokset laskeutusaltaiden ym. sijoittelussa olisi tullut esittää myös suunnitelmakartan muodossa.

Suon jälkikäytön yhteydessä on kuvattu useita mahdollisia jälkikäyttömuotoja, mutta niiden vertailuun (taulukko 4) on otettu mukaan vain metsitys, maatalouskäyttö ja ruokohelpiviljely. Eri vaikutuskohteiden yhteydessä on kuitenkin mainintoja myös soistamisesta (ilmastovaikutukset) tai alueen vesittämisestä (vaikutukset virkistyskäyttöön). Jälkikäytön ympäristövaikutukset saattavat suonpohjan ominaisuuksista riippuen olla merkittäviä, jolloin kaikkia jälkikäyttömuotoja tulisi myös arviointiselostuksessa käsitellä tasapuolisesti ja arvioida tarkemmin erityisesti vesistövaikutusten osalta.

Arviointiselostuksessa on yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon mukaisesti käsitelty valuma-alueen muita turvetuotantohankkeita ja esitetty arvio turvetuotannon yhteisvaikutuksista vesistövaikutusten osalta.

4.1.1 Hankkeen suhde maankäyttösuunnitelmiin sekä luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin

Arviointiselostuksessa on käsitelty hankkeen suhdetta maankäyttösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Tarkistetuissa **valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa** (VAT) todetaan, että maakunta-kaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja soita tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistuneita suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia tulee tarkastella valuma-alueittain, ja huomioon on erityisesti otettava suoluonnon monimuotoisuuden säilyminen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.

Etelä-Pohjanmaan 23.5.2005 vahvistetun **maakuntakaavan** suunnittelumääräys I:n periaate koskee koko maakuntaa. Määräyksen mukaan turvetuotantovyöhykkeen käytön suunnittelussa on otettava huomioon luonnonsuojelualueet sekä valtioneuvoston hyväksymät suojeluohjelmat ja päätökset sekä Natura 2000 –verkosto. Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin turvetuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä.

Maakuntakaavan mukaan Ähtävänjoen vesistöalue kuuluu turvetuotantovyöhykkeeseen tt-2, jota koskee suunnittelumääräys III. Näillä vesistöalueilla on turvetuotannon suunnittelussa huomioitava vesistövaikutukset siten, että vesistöalueilla kokonaiskuormitus pysyy nykytasolla. Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

Hankealueella ei ole voimassa **yleis- tai asemakaavoja**. Lähin kaava-alue on Lappajärven yleiskaava noin 6 km etäisyydellä hankealueesta.

Länsi-Suomen ympäristöstrategian 2007-2013 tavoitteiden mukaan turvesoiden vesistöille aiheuttamia kuormituksia tulee pyrkiä vähentämään. Turpeenotto tulee toteuttaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti siten, että sovitetaan yhteen sekä käytön että suojelun näkökulma. Suoluonnon luontoarvoja tulee turvata ja vaalia sekä laatia arvio soiden luontoarvojen tilasta maakunnittain, huomioiden erityisesti turvesoiden vesistövaikutusten vähentäminen. Arviointiselostuksessa on esitetty useita toimia näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä vesiensuojelun suuntaviivoiksi vuoteen 2015 on turvetuotannon osalta mainittu, että turvetuotantoalueiden vesiensuojelun tehostamisen ja uusien turvealueiden käyttöönoton tarpeet arvioidaan erityisen tarkoin sellaisilla valuma-alueilla, joilla vesien tilatavoitteet edellyttävät tilan parantamista tai joilla vesien tila uhkaa heiketä turvetuotannon vaikutuksesta. Samoin mainitaan, että turvetuotannon sijoittumista tulee suunnata tuotannossa oleville tai jo ojitetuille alueille välttämällä alueiden sijoittumista vesistön tai suojelualueen välittömään läheisyyteen.

EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin tarkoituksena on luoda puitteet sekä sisämaan että rannikon pintavesien ja pohjavesien suojelulle. Direktiivin tavoitteena on estää vesistöjen tilan heikkeneminen ja parantaa niiden tilaa. Tavoitteiden saavuttamiseksi on laadittu **alueelliset vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat**. Arviointiselostuksessa on todettu, että Iso-saapasnevan hankealueen alapuoliset vesistöt kuuluvat Kokemäenjoen-Saaristomeren-

Selkämeren vesienhoitoalueeseen ja Luodon-Öjanjärveen laskevien vesistöjen vesienhoidon toimenpideohjelma vuoteen 2015 koskee Ähtävänjokea ja Lappajärveä. Lappajärven ja Evijärven ekologinen tila on arvioitu tyydyttäväksi, kemiallinen tila on molemmissa järvissä hyvä. Tilatavoite vuoteen 2015 mennessä on hyvä sekä Lappajärvestä että Evijärvestä. Arviointiselostuksessa on käsitelty toimenpideohjelmaan sisältyviä parhaan käytettävissä olevan tekniikan (BAT) mukaisia vesiensuojelutoimenpiteitä.

Arviointiselostuksessa on Lappajärven kaukovaluma-alueen osalta esitetty Vapon kuntoonpanovaiheessa (yhteensä 156 ha) ja lupa- tai YVA-menettelyssä (yhteensä 317 ha) olevat suot.

Arviointiselostuksessa on käsitelty myös **Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman ja –suunnitelman** tavoitteita turvetuotantoa koskevin osin.

Hankkeella on arviointiselostuksessa mainittujen ohjelmien ja suunnitelmien lisäksi yhtymäkohtia mm. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian sekä Kansallisen suo- ja turvemaiden strategian kanssa. Hankkeen suhdetta maankäyttösuunnitelmiin sekä luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin on kuitenkin käsitelty arviointiselostuksessa riittävästi.

4.2 Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Arviointiselostuksessa on käsitelty YVA- lain 2 § ympäristövaikutuksia koskevan määritelmän mukaiset välittömät ja välilliset vaikutukset eri vaikutuskohteisiin sekä niiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin. Arviointiselostuksessa käytetyt aineistot ja menetelmät on pääosin kuvattu riittävästi, jotta voidaan saada käsitys arviointitulosten luotettavuudesta. Arviointiselostuksessa on käsitelty myös käytettyjen tietojen keskeisiä puutteita ja epävarmuustekijöitä, kuten soveltamiskelpoisten tutkimustulosten puuttumista ja käytettyjen menetelmien rajoituksia.

Arviointiselostuksen mukaan turvetuotannon merkittävimmät ympäristöön kohdistuvat stressitekijät ovat vesistökuormitus, suon muuttuminen elinympäristönä, tuotannon aikaiset pöly- ja meluvaikutukset, vaikutus pohjaveteen ja kaivojen veden korkeuteen sekä liikenne. Seuraavassa esitetään eri vaikutuskohteiden mukaan jaoteltuna yhteysviranomaisen täydennyksiä ja kommentteja ympäristön nykytilan kuvaukseen, arvioihin ympäristövaikutuksista, käytettyihin menetelmiin sekä käytettyjen tietojen mahdollisiin puutteisiin.

4.2.1. Vaikutukset luonnonympäristöön

Luontotyypit ja kasvillisuus

Iso-Saapasnevan kasvillisuustyypit on selvitetty karkeasti biotooppikartoituksen, ilmakuvan ja maastokartan avulla ja selvitystä on tarkennettu maastokäynneillä kesällä 2008 ja varsinaisella kasvillisuuskartoituksella heinäkuussa 2010, jolloin on tarkennettu ojittamattomien alueiden suotyyppejä. Maastokäyntien yhteydessä on tutkittu myös tuotantoalueen ulkopuoliset alueet noin 200 metrin etäisyydeltä. Alueella ei havaittu uhanalaisia, rauhoitettuja tai silmällä pidettäviä kasvilajeja. Inventointialue on suurimmaksi osaksi ojitettu (n. 90 %) ja alue on jo eriasteisesti muuttunutta puustoista suota. Kasvillisuus tulee häviämään kokonaan tuotantoalueilta ja reuna-alueilla kasvillisuus tulee muuttumaan hieman tuotantoalueen kuivatuksesta johtuen. Arviointiselostuksessa esitettyjä menetelmiä ja vaikutusarviota voidaan pitää asianmukaisina.

Linnusto

Iso-Saapasnevan pesimälinnustaselvitys on tehty vuonna 2008 neljänä päivänä touko-kesäkuussa. Selvityksessä käytettiin Suomen ympäristökeskuksen (Söderman 2003) esittämiä arviointimenetelmiä sekä Helsingin yliopiston (2010) Luonnontieteellisen keskusmuseon laatimia ohjeita ja menetelmiä (Pesimälintujen vakioreitti- ja linjalaskentaohjeet). Linnustonselvityksen ajankohtaa ja käytettyjä menetelmiä voidaan pitää tarkoituksenmukaisina. Linnustokartoittajan nimi ja pätevyys tulisi esittää arviointiselostuksessa. Linnuston nykytilan selvittämiseksi on hyödynnetty myös asukastiedustelun ja vuonna 2000 tehdyn Pyymaannevan, Saapasnevan ja Iso-Saapasnevan pohjoisosan turvetuotannon YVA-menettelyn tuloksia. Lisäksi on tarkistettu Suomen ympäristökeskuksen uhanalaisrekisterin tiedot hankealueelta ja sen lähiympäristöstä.

Suunnittelualueella pesii tehdyn linnustonselvityksen perusteella viisi eri suojeluluokituksessa mainittua lajia. Alueella tulkittiin pesiväksi kolme lajia (kapustarinta, kurki ja liro), jotka kuuluvat EU:n lintudirektiivin lajeihin, joiden elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin.

Arviointiselostuksen mukaan suota elinympäristöinänsä suosivista lajeista suurin osa häviää alueelta, eikä alueelle enää muodostu suoympäristölle ja niiden reuna-alueille tyypillistä pesivään ja alueita ruokailuun käyttävän lajiston rakennetta. Todennäköisesti turpeenoton aikana lajisto köyhtyy selvästi. Jälkikäyttömuodosta riippuen lajimäärä saattaa kasvaa, mutta lajisto olisi toisen tyyppinen kuin nykytilanteessa. Hankkeen vaikutusarviota linnustoon voidaan pitää asianmukaisena, mutta sitä tulee täydentää seuraavin osin.

Saapasnevan alueella on sääksen pesä, josta on mielipiteen mukaan pesimähavaintoja. Myös sääksi kuuluu EU:n lintudirektiivin erityistoimin suojeltaviin lajeihin. Arviointiselostuksessa mainitaan, että sääksen pesästä ei ollut mainintaa viranomaisten rekisterissä. Tieto ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä ELY-keskuksen rekisteristä löytyvät kyseisen pesän tiedot ja pesä on vuosittaisen seurannan kohteena. Pesä on ollut ilmeisesti asumaton viime vuosina, mutta selostuksessa olevan kuvan perusteella se sijaitsee avoimella paikalla, josta on hyvä näkyvyys ja jota ei uhkaa ympäröivän puuston kasvu. Näin ollen sääksi saattaa tulevaisuudessa hyvinkin jälleen pesiä alueella. Sääksen pesäpuu on rauhoitettu LSL 39 §:n nojalla, joten puun ympärille tulisi jättää vähintään 500 m levyinen suojavyöhyke, joka takaa sen, ettei ympäristössä tapahtuva toiminta estä tai häiritse sääksen pesintää alueella.

Linnustovaikutusten osalta tulee lisäksi huomioida, että hankkeen toteuttaminen erityisesti kuntoonpanovaiheessa ei saa häiritä luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja lintuja LSL 39 §:ssä tarkoitetulla tavalla niiden lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla.

Muu lajisto

Arviointiselostuksesta ei käynyt ilmi, miten tarkka hyönteiselvitys on ollut kyseessä. Arviointiselostuksessa on biotyyppikartoituksen yhteydessä maininta, ettei uhanalaisia eikä EU:n luontodirektiivin mukaisia lajeja ole alueella. Iso-Saapasneva on pääosin ojitettu suo, mutta pieniä alueita ojitamattomasta suota on säästynyt etenkin karttasanan "Latosaari" pohjois- ja itäpuolella. Ojittamattomiin soihin on sidoksissa suuri määrä hyönteislajeja, joista useat on sisällytetty uusimpaan uhanalaisuusarvioon (2010). Hankkeen luonnolle aiheuttamien haittojen arvioimiseksi tulisi selvittää tarkemmin kyseisten ojittamattomien suonosien hyönteislajisto, etenkin perhoset kattaen koko kauden, jona soiden perhoslajistoa voidaan tavata.

Hankkeen jatkosuunnittelussa tulisi lisäksi varmistaa, ettei Iso-Saapasneva ole Luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittujen lajien (esim. viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka tai erityisesti suojeltavien lajien (erityisesti rämeristihämähäkki) tärkeä esiintymispaikka.

Arviointiselostuksen mukaan turvetuotanto ei vaikuta Ähtävänjoessa elävään jokihelmisimpukkantaan eikä Vieresjoessa elävään saukkoon. Vesistöreitien kuormitukseen vaikuttavat toimet voivat kuitenkin vaikuttaa myös sen varrella elävään eliöstöön. Mahdolliset vaikutukset saukkokantaan ja jokihelmisimpukkapopulaatioon tulee selvittää tarkemmin hankkeen jatkokäsittelyn yhteydessä.

Vaikutukset pintavesien hydrologiaan

Arviointiselostuksen mukaan hankealueen Raisjoen valuma-alueelta (48.007) sijaitsevan tuotantokelpoisen alan (73 ha) vedet tullaan johtamaan Vieresjoelle. Ojituksen vaikutusten perusteella on arvioitu, ettei hankealueen ojitus turvetuotantoa varten pienennä Vieresjoen alivirtaamaa. Hankkeen jatkotarkastelussa tulisi lisäksi selvittää valumavesien kääntämisestä ja turvetuotantoalueen kuivaamisesta johtuvat vaikutukset Raisjoen kesäaikaisiin alivirtaamiin.

Arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa on esitetty huolenaihe Vieresjoen uoman eroosioherkkyydestä. Selostuksen kohdassa 6.3.1 todetaan, että Vieresjoen penkkamateriaali on suurelta osin savea ja mutaa/silttiä. Lisäksi esitetään, että savipenkat kestävät hyvin sateen ja virtaavan veden kulutusta ja jokiosuudella on vähän sortumia. Paikoin Vieresjoen varressa on pienialaisia tulvasanteita. Arviointiselostuksen kohdassa 7.7.1.2 on arvioitu Vieresjoen valuma-alueen maankäytön perusteella, että rankkasateen aiheuttama ylivirtaama ei aiheita merkittäviä tulvimisongelmia. Tämän on todettu pienentävän hankealueen mahdollista rankkasateesta johtuvan, tulvahuippua kasvattavan, vaikutuksen merkitystä.

On kuitenkin oletettavaa, että valuma-alueen kasvattamisen ja hankealueen tehostetun kuivatuksen vaikutuksesta virtaamat tulva-aikoina ja rankkasateiden jälkeen lisääntyvät, mikä saattaa lisätä Vieresjoen uoman eroosiota ja tulva-alueiden kokoa. Tämä tulee huomioida hankkeen jatkotarkastelussa.

Arviointiselostuksen kohdassa 7.7.1.2 todetaan, että hankkeella saattaisi olla vaikutuksia Iso-Saapasnevan pohjois-koillispuolella sijaitsevan Pihlajalammen keskimääräiseen virtaamaan ja sitä kautta sedimentoitumiseen ja ravinnepitoisuuksiin, mikäli hankealueen pohjoisosa lukeutuu Pihlajalammen valuma-alueeseen. Arviointiselostuksen mukaan peruskartta- ja korkeuskäyrätarkastelun perusteella vaikuttaisi, että Iso-Saapasnevan vedet eivät nykytilassa laske Pihlajalammpeen. YVA-menettelyn aikana saadun palautteen perusteella Pihlajalammella ja sen ympäristöllä on paikallista virkistyskäyttöarvoa, jolloin siihen kohdistuvat vaikutukset olisi tullut selvittää ja esittää tarkemmin.

Vaikutukset pintavesien laatuun ja kalastoon

Vesistövaikutusten arvioinnin tulee perustua riittävään käsitykseen turvetuotannon kuivatusvesiä vastaanottavien vesistöjen nykytilasta. Vesistövaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että turvetuotannosta aiheutuva vesistökuormitus, kuten ravinteet, kiintoaines, liuennut orgaaninen humus sekä rautapitoisuuden ja happamuuden lisäys, vaihtelevat vuosittain, vuodenajoin ja maantieteellisen sijainnin mukaan. Eri tuotantoalueiden ominaispäästöissä on suurta vaihtelua turpeen ja veden laadusta sekä valunnasta johtuen. Kun perustetaan uusi turvetuotantoalue, sisältyy laskennallisiin muiden turvetuotantoalueiden tarkkailutuloksiin perustuvien kuormitusarvioihin aina merkittäviä epävarmuustekijöitä. Vesistöjen nykytilan määrittelyä

vaikeuttaa myös se, että virtavesissä harvoin tapahtuva näytteenotto ei anna kattavaa kuvaa virtaveden tilasta, jossa vuotuiset ja vuodenaikaiset vaihtelut voivat olla merkittäviä.

Vaikka turvetuotannon osuus vesistöjen pääravinteiden kokonaiskuormituksesta on suhteellisen pieni, ovat vesistövaikutukset turvetuotannon alapuolisissa vesistöissä usein paikallisesti merkittäviä. Turvetuotannosta aiheutuva kuormitus on suurinta valmisteluvaiheen kuivatuksen aikana sekä tuotantovaiheessa rankkasateiden aikana. Mitä pienempään vesistöön valumavesiä johdetaan, sitä merkittävämmät ovat turvetuotantoalueen todennäköiset vesistövaikutukset. Hankesuunnitelman mukaan kaikki tuotantoalueen kuivatusvedet johdettaisiin Lappajärveen laskevaan Vieresjokeen.

Vieresjoessa veden tilaan vaikuttavat erityisesti voimakas maankäyttö kuten maatalous, metsätalous, turvetuotanto ja turkistarhaus. Vieresjoen vedenlaatu on välttävä ja Lappajärven tyydyttävä. Turvetuotanto tulee lisäämään sekä Vieresjoen että Lappajärven vesistökuormitusta. Koska vesienhoidon tavoitteena on vesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä, tulee hankkeen jatkotarkastelussa kiinnittää erityistä huomioita haitallisten vesistövaikutusten vähentämiseen. Turvetuotantoalueilla BAT eli paras käyttökelpoinen tekniikka määritellään tapauskohtaisesti ottaen huomioon tuotantoalueen erityisolosuhteet sekä jäljellä oleva käyttöikä.

Arviointiselostuksessa esitettyyn vesistökuormituslaskelmaan sisältyy useita epävarmuustekijöitä. Tuotantoalueen kuormitusta on arvioitu typen, fosforin sekä kiintoaineen osalta käyttäen Vapo Oy:n aiempia päästötarkkailutuloksia sekä kirjallisuutta. Saapasnevan maatuneisuusastetta ja luontaista vesistökuormitusta ei ole selvitetty, jolloin suunnitellun turvetuotantoalueen vesistökuormitusarvioihin sisältyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Turpeen lajin ja maatuneisuuden mukaiset kuormitusmäärät voivat esitettyihin laskelmiin verrattuna olla jopa moninkertaiset. Alueelliset erot voivat olla merkittäviä myös luontaisen humuksen ja kemiallisen hapenkulutuksen (COD) suhteen, joita ei kuitenkaan tarkastella arviointiselostuksessa. Turvesoiden luontaisen kuormituksen ja tuotantoalueen kemiallisen hapenkulutuksen kokoluokan määrittelyn avulla voitaisiin saada luotettavampia arvioita tuotantoalueen kokonaisvaikutuksista vesistökuormitukseen ja tehdä perustellumpia johtopäätöksiä vesistöjen tilatavoitteiden saavuttamisesta.

Vieresjoen vedenlaatutietoja on arviointiselostuksessa esitetty ainoastaan alajuoksulta, jossa vedenlaatu on melko heikko. On kuitenkin mahdollista, että joen vedenlaatu on parempi sen keski- ja yläosalla, jolloin turvetuotannon vaikutukset kalojen elinolosuhteisiin olisivat suurempia. Näin ollen Vieresjoen vedenlaatua tulee selvittää myös joen yläjuoksulta ja saatujen tietojen perusteella tarkentaa vaikutusarviota vesistöön ja vesieliöistöön.

Laskennallisissa kuormitusarvioissa ei näy turvetuotannon kuivatusvesien vaikutusta erilaisissa virtaamatilanteissa. Pienillä virtaamilla kuivatusvesien kuormitusvaikutus korostuu purkuvesistöissä, kun laimenemisotot ovat huonot. Ainepitoisuudet voivat siten olla purkuvesistöissä kuivina kausina huomattavasti suuremmat kuin mitä laskennallinen pitoisuuslisä vaikuttaa keskimäärin. Erityisesti alivirtaamatilanteiden aiheuttama kuivuus on haitallinen vesieliöstölle. Näin ollen hankkeen jatkosuunnittelussa tulee selvittää Vieresjoen alaosan kuivien jaksojen nykyisen alivirtaaman toistuvuus ja Vieresjoen yläosan kuivien jaksojen nykyinen alivirtaama sekä sen toistuvuus. Saatujen virtaamatietojen perusteella tulee arvioida turvetuotannon kuivatusvesien vaikutus alivirtaamatilanteisiin ja erityisesti vesieliöstöön.

Vaikka Vieresjoen kalastuksellinen merkitys onkin vähäinen suhteessa Lappajärveen, saattaa sen kalataloudellinen merkitys olla huomattava. Erityisesti Vieresjoen alaosan merkitys siian ja mateen

lisääntymispaikkana tulisi selvittää tarkemmin. Molempien lajien mäti on talvella joen pohjalla usean kuukauden ajan, jolloin se on erityisen altis kärsimään vesistön korkeasta humuspitoisuudesta ja laskeutuvan kiintoaineksen aiheuttamasta tukehtumisesta. Oleellista onkin tarkastella Vieresjokea osana Lappajärven kalaston poikastuotantoaluetta, eikä erillisenä vesistönä, koska muun muassa siian ja mateen poikaset siirtyvät kuoriuduttuaan todennäköisesti melko nopeasti järven puolelle, jossa ravintovarot ovat paremmat.

Etelä-Pohjanmaan kalatalouskeskuksen lausunnossa todetaan, että Vieresjoella lokakuussa 2009 toteutettu sähkökalastus ja koeravustus eivät anna täysin luotettavaa kuvaa joen kalaston ja rapukannan tilasta johtuen toimenpiteiden poikkeuksellisen myöhäisestä ajankohdasta. Koeravustus on ajoittunut rapujen lisääntymisajankohtaan, jolloin rapujen liikkumisaktiivisuus on vähäisempää ja vähentää myös mertoihin pääymistä. Toisaalta koekalastuksen ajankohdan voidaan katsoa olleen liian aikainen, jotta sillä olisi tavoitettu jokeen kudulle nousseita siikoja. Siikojen kutunousu ajoittuu lokakuun loppupuolelle veden lämpötilan määrittellessä oikean ajankohdan.

Arviointiselostuksen mukaan taimen kärsii Lappajärvestä lisääntymiseen sopivien virtavesien puutteesta. Tästä syystä olisikin ensiarvoisen tärkeää, että kaikkiin järveen laskeviin jokiin ja niiden tilaan kiinnitetään jatkossa entistä enemmän huomiota tilanteen parantamiseksi. Näin etenkin siksi, että taimen menestyy ja kasvaa tällä hetkellä Lappajärvestä erittäin hyvin, koska sillä on käytettäväänään runsaasti kuoretta. Arviointiselostuksessa mainitaan virheellisesti, että Lappajärveen olisi viiden viime vuoden aikana istutettu yhteensä 1600 järvilohia. Istutusmäärä tulee korjata hankkeen jatkokäsittelyssä, sillä pelkästään jo Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry on istuttanut Lappajärveen vuosina 2007–2010 yhteensä 5834 järvilohia. Järvilohi-istutuksia on tarkoitus jatkaa tulevaisuudessakin, sillä laji on menestynyt järvestä hyvin. Samankaltaisen ulkonäkönsä vuoksi se usein sekoitetaan järvitaimeneen.

On mahdollista, että suunnitellun tuotantoalueen yksi yleisimmistä turvelajeista, rahkaturve, on ominaisuuksiltaan sellainen, joka kuivatuksen ja turvetuotannon aikana aiheuttaa hapanta kuormitusta alapuolisiin vesistöihin. Vieresjoelta on mitattu useamman kerran melko happamia pH-arvoja, joten turvetuotannon aiheuttamaa hapanta kuormitusta ja sen vaikutusta Vieresjoen vedenlaatuun tulisi selvittää hankkeen jatkotarkastelussa.

Vesistövaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida myös kuormituksen mahdolliseen kasvu tuotannon loppuvaiheessa, kun edetään maatuneimpiin turvekerroksiin ja pintavalutuskentän toiminta on saattanut heikentyä. Vesistötarkkailusta saatujen tietojen perusteella tulisi tarvittaessa tehostaa vesienkäsittelyä, jotta kuormitus alapuolisiin vesistöihin ei kasva.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeen toteutuessa turvekerros kerätään vähitellen pois, jolloin vaikutus on totaalinen ja palautumaton, mutta rajautuu vain tuotantoalueeseen ja sen välittömään läheisyyteen. Vain oja- ja ojastot voivat ulottua mineraalimaahan. Toiminta ei vaikuta kallioperään.

Arviointiselostuksen mukaan hankealuetta ympäröivien soiden vesitalous on jo muuttunut laajoilla alueilla metsäojitusten seurauksena, jolloin hankkeen vaikutusten oletetaan jäävän vähäiseksi. Suon kuivatus turvetuotantoa varten aiheuttaa suoalueen pohjaveden pinnan alentumisen. Kivennäismaahan ulottuva ojitus voi aiheuttaa pohjaveden pinnan alentumista tai virtaussuunnan muuttumista myös tuotantoalueen ulkopuolella ja siten vähentää pohjaveden saatavuutta. Ojitus

voi aiheuttaa pohjaveden purkautumista tuotantoalueelle. Jos tuotantoalueen vesiä suotautuu pohjaveden muodostumisalueelle, voi aiheutua pohjaveden laadun heikentymistä.

Iso-Saapasnevan pohjoispuolella noin 1,2 km etäisyydellä sijaitsee Kotikankaan pohjavesialue, joka on luokiteltu I-luokan eli vedenhankinnan kannalta tärkeäksi pohjavesialueeksi. Hankealueen länsipuolella noin 2 km etäisyydellä sijaitsee Lintukankaan I-luokan pohjavesialue. Hankealueen ympäristössä (alle 1000 metrin etäisyydellä) ei sijaitse kaivoja tai muita vedenottoja. Hankkeen ei arvioida vaikuttavan vedenottoon.

Esitetyt vaikutusarvioita maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin voidaan pitää asianmukaisina ja riittävinä.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Turvetuotannon ilmapäästöt ovat lähinnä tuotannon ja lastauksen aikaista turpeen pölyämistä sekä tuotannosta ja kuljetuksista aiheutuvia pakokaasupäästöjä. Turvetuotantoaluetta ympäröivän kasvillisuuden määrä ja laatu vaikuttaa turvepölyn leviämiseen. Kasvillisuus sitoo pölyä tehokkaasti, jolloin alueen metsänhoitotoimilla voi olla vaikutuksia pölyn leviämiseen.

Turvekuljetusten pakokaasupäästöt on arvioitu VTT:n tieliikenteen pakokaasupäästöjen laskentajärjestelmästä saatavien vuoden 2007 keskimääräisten yksikköpäästötietojen perusteella. Työkoneiden päästöt on arvioitu pohjautuen VTT:n LIPASTO-laskentajärjestelmän tietoihin työkoneiden keskimääräistä päästöistä polttoainelitraa kohden Suomessa vuonna 2008. Arviointimenetelmiä voidaan pitää asianmukaisina, mutta saatujen tulosten vaikutusarviota tulisi tarkentaa.

Arviointiselostuksessa on liikenteen (7.5) yhteydessä esitetty hankealueen kuljetusten aiheuttama lisäys prosentteina sekä Pietarsaareen ja Kokkolaan että Seinäjoelle menevillä tieosuuksilla. Lisäykset on laskettu sekä kokonaisliikenteeseen että raskaaseen liikenteeseen. Merkittävimmät liikennemäärien muutokset kohdistuvat Pitkäsälontiehen (kokonaisliikenteen kasvu 17 % ja raskaanliikenteen kasvu 273 %) ja Övermarkin tiehen (kokonaisliikenteen kasvu 25 % ja raskaanliikenteen kasvu 273 %), joiden varsille sijoittuu asuinalueita. Tällöin myös liikenteen päästöjen määrä kasvaa merkittävästi näillä alueilla, kun vielä huomioidaan, että raskaanliikenteen päästöt ovat typen oksidien, rikkidioksidin ja hiilidioksidin osalta suuremmat, kuin muun ajoneuvoliikenteen. Arviointiselostuksessa olisikin tullut esittää tarkempi arvio liikenteestä aiheutuvien pakokaasupäästöjen lisäyksen ja pölyämisen vaikutuksesta ilmanlaatuun kyseisten reittien varrella ja tarvittaessa esittää lievennystoimia mahdollisten haittojen vähentämiseksi.

Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa todetaan, että arviointiselostuksessa tulee arvioida myös hankkeen ilmastovaikutuksia ainakin yleisellä tasolla. Lisäksi on esitetty arvioitavaksi maankäytön muutosten ja jälkikäytön aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt.

Arviointiselostuksessa on kuvattu yleisellä tasolla suon ja turvetuotannon eri vaiheiden kasvihuonekaasupäästöt ja -nielut. Lisäksi on esitetty Iso-Saapasnevan maankäytön kasvihuonekaasupäästöt keskimäärin 0-vaihtoehdossa, hankevaihtoehdoissa 1 ja 2 sekä jälkikäytössä (metsitys ja soistaminen). Esitettyä vaikutusarviota ilmastoon voidaan pitää asianmukaisena ja riittävänä.

4.2.2 Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on selvitetty kyselylomakkeella hankealueen suunnitelmien valmistumisen jälkeen.

Arviointiselostuksen mukaan hankealueen lähistöllä 1000 metrin säteellä ei karttatarkastelun perusteella ole yhtään asuintaloa, jolloin turvepölyn ei arvioida aiheuttavan viihtyvyys tai terveyshaittoja asumiseen. Arviointiselostuksessa todetaan lisäksi, että koska hankealueen lähimmät asuintalot tai loma-asunnot sijaitsevat yli 1000 metrin etäisyydellä hankealueesta, ei melumallinnusta ole koettu välttämättömäksi. Asukaskyselyyn vastanneista kolme henkilöä kuitenkin ilmoittaa asuntonsa tai loma-asuntonsa sijaitsevan 500-1000 metrin etäisyydellä hankealueesta. Arviointiselostuksen kohdan 7.18.1 mukaan huomattavaa on, että turvetuotantoalueella melu- ja pölyhaittojen syntyminen liittyy aktiivisiin tuotantokausiin keväällä ja syksyllä. Muulloin haittoja ei todeta syntyvän. Kuitenkin melu- ja pölyhaittoja aiheutuu myös talviaikaan turpeen kuormauksesta aumoista rekka-autoihin. Meluhaittoja aiheutuu talvisin lisäksi turpeenkuljetuksista tuotantoalueelta käyttökohteisiin. Hankkeen jatkotarkastelun yhteydessä tulee tarkistaa tiedot vakituisista ja loma-asunnoista ja täydentää vaikutusarviot melun ja turvepölyn osalta myös talviaikana.

Luontoympäristönä Saapasnevalla on merkitystä virkistysalueena itäkyläläisille ja muillekin lappajärveläisille. Suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitsee Pihlajakallion ja Pihlajalammen alue, joka on perinteinen metsästys-, retkeily- ja vaellusmaasto sekä kalastuspaikka. Asukaskyselyyn vastaajista 73 % ilmoitti harrastavansa suolla marjastusta tai sienestystä. Vastaajista 27 % harjoittaa alueella metsästystä ja arviointiselostuksen mukaan Iso-Saapasneva on keskeinen alue Itäkylän metsästysseuran hirvenmetsästyksessä. Arviointiselostuksesta saadun mielipiteen mukaan alue on tärkeä myös Lappajärven Kärnän metsästysseuralle. Hankesuon alapuolisella Vieresjoella kalastaa kalastusalueen isännöitsijän mukaan 20 henkilöä.

Asukaskyselyssä puolet vastaajista arveli, ettei hanke vaikuttaisi heidän tai perheensä virkistys- tai harrastusmahdollisuuksiin tai muuhun vapaa-aikaan, 41 % vastaajista arveli hankkeen vaikuttavan kielteisesti ja 9 % vastaajista ei osannut sanoa, miten hanke vaikuttaisi ko. asioihin. Arviointiselostuksen mukaan tuotantoaikana suon merkitys metsästysalueena huononee selvästi. Hankkeen vaikutukset kalastukseen on arvioitu jäävän hyvin vähäisiksi.

Asukaskyselyn vastausprosentti oli 37 % mitä voidaan pitää riittävänä ja saadut tulokset antavat suuntaa hankkeen jatkotarkasteluun. Hankkeen suunnittelussa tulee kuitenkin huomioida, että valtaosa vaikutusalueen asukkaista ei ole osallistunut YVA-menettelyyn lainkaan. Erityisesti Vieresjoen ja Lappajärven kalataloudellista merkitystä ja hankkeen vaikutuksia arvioitaessa tulee huomioida painokkaasti YVA-menettelyn aikana saaduissa asiantuntijalausunnoissa esitetyt nykytilaa ja jatkotutkimustarpeita koskevat asiat.

YVA-menettelyn aikana saaduissa lausunnoissa ja mielipiteissä on korostettu, että elinkeinojen kuten matkailun ja kalastuksen sekä yleisen virkistyskäytön kannalta Lappajärven puhtaana pysyminen on ensiarvoisen tärkeää. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen mahdollisen toteuttamisen yhteydessä tulee vesienkäsittelyn ja riskien hallinnan osalta varmistaa, ettei hanke heikennä Lappajärven tilaa ja sitä kautta järven käyttöä sen nykyisiin käyttötarkoituksiin.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa välittömästi hankealueen eteläpuolella on maaseudun kehittämisen kohdealue (mk-1), jonka kehittämisessä ja suunnittelussa tuetaan olemassa olevaa kylärakennetta ja sen palvelujen säilymisedellytyksiä. Maatilatalouden ja sen sivuelinkeinojen kuten maaseutumatkailun sekä pk-teollisuuden alueidenkäyttöisiä toimintaedellytyksiä edistetään. Kohdealueella pyritään alkutuotannon toimintaedellytysten turvaamiseen. Alue on lisäksi kulttuurimaisemaa, jota koskee suunnittelumääräys, jonka mukaan kulttuuriympäristön ja –maiseman arvot on otettava huomioon siten, että varmistetaan niihin liittyvien arvojen säilyminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Hankealueella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavoja. Lähin kaava-alue on Lappajärven yleiskaava noin 6 km etäisyydellä hankealueesta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan suunnittelumääräyksen I mukaan suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet. Asukaskyselyn mukaan hankkeella ei ole olennaista vaikutusta aluerakenteeseen asutuksen sijoittumiseen eivätkä sosioekonomiset olot juuri muutu nykyisestä. Hanke vaikuttaa kuitenkin useaa kautta asukkaiden kokemaan elämänlaatuun etenkin tuotannon melu- ja pölypäästöjen sekä alueen ominaisuuksien muuttumisen kautta.

Hankealueen lounaispuolella sijaitsee Övermarkin kylä, jonka ympäristössä on harvakseltaan maatalousvaltaista asutusta. Arviointiselostuksen mukaan hankealueen lähistöllä 1000 metrin säteellä ei karttatarkastelun perusteella ole yhtään asuintaloa, jolloin turvepölyn ei arvioida aiheuttavan viihtyvyys tai terveyshaittoja asumiseen. Asukaskyselyyn vastanneista kolme henkilöä kuitenkin ilmoittaa asuntonsa tai loma-asuntonsa sijaitsevan 500-1000 metrin etäisyydellä hankealueesta. Hanke voi toteutuessaan vaikuttaa myös uusien asuinalueiden tai muiden toimintojen sijoittumiseen.

Liikenteellisten vaikutusten osalta tulee tarkastella alueen turvetuotantohankkeiden yhteisvaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri –vastuualueen mukaan nykyisiltä Vapon turvealueilta maantien 17881 varrella Evijärvellä ajetaan vuodessa noin 72 000 m³ turvetta, mikä vastaa noin 600 kuormaa. Kun uudet turvetuotanto alueet saadaan käyttöön (ennuste vuodelle 2020) ajetaan turvetta noin 160 000 m³, mikä vastaa noin 1200 kuormaa. Noin 80-90 % kuormista suuntautuu Kokkolan ja Pietarsaaren suuntaan. Pääosa ajoista tehdään tällä hetkellä lokakuun ja huhti-/toukokuun välillä. Tuotantoalan kasvaessa turvekuljetuksia tullaan todennäköisesti tekemään myös muuna aikana. Arviointiselostuksessa todetaan, että Iso-Saapasnevan hankkeesta pöly- ja meluhaittoja syntyy vain aktiivisten tuotantojaksojen aikana keväällä ja syksyllä. Arviota tulee täydentää talviaikana tapahtuvien kuljetusten osalta.

Arviointiselostuksessa todetaan, että turvetuotannosta johtuvan liikenteen suhteellinen vaikutus on suurimmillaan vähäliikenteisillä teillä. Turvekuljetukset lisäävät raskasta liikennettä merkittävästi molemmissa kuljetusreitinvaihtoehdoissa Övermarkintiellä ja Pitkäsälontiellä. Raskaan liikenteen kuljetukset tulevat lisääntymään huomattavasti myös seututiellä 751.

Maantiet Pitkäsälontie ja Övermarkintiet ovat sorapintaisia ja kapeita. Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualueen mukaan raskaita kuljetuksia alueelta tulisi välttää kelirikkoaikana. Liikenneviraston kelirikkopalvelun mukaan maantiellä 17881 osuudella Särkikylä-Pitkäsalo on ollut kelirikosta johtuva painorajoitus viimeksi vuonna 2000. Painorajoitus ei kuitenkaan koske elintärkeiksi katsottavia kuljetuksia, joihin luetaan myös energianhuollon säännölliset ja voimaloiden päivittäisen

toiminnan kannalta välttämättömät turvekuljetukset. Tien rakenteen kestävyys kannalta raskaat kuljetukset on kuitenkin parasta tehdä talviaikaan. Tien liikennemäärä on vuoden 2010 mittauksen mukaan 179 ajoneuvoa/vrk, mistä raskaan liikenteen osuus on 12 ajoneuvoa/vrk. Turvekuljetukset ajoittuvat talviaikaan, joten olisi tarpeellista tehdä tiellä erillinen talviaikainen liikennelaskenta.

Liikenne ja infrastruktuurin vastuualueen mukaan hankkeen jatkosuunnittelussa tulisi huomioida erityisesti maanteiden parantamistarpeet ja kevyen liikenteen turvallisuus.

Lähimmät peltoalueet sijaitsevat eteläpuolella alle 100 metrin päässä hankealueesta. Hankkeen jatkotarkastelussa tulee huomioida, että turpeen nostosta aiheutuvat pölyhaitat saattavat huonontaa säilörehun laatua ja rajoittaa sen käyttöä karjan rehuksi. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset peltoviljelyyn voivat kasvaa merkittävästi, jos turvetuotantoaluetta ympäröivä puusto poistuisi jossakin vaiheessa tuotantoa.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

Arviointiselostuksen mukaan merkittävin maisemallinen muutos kohdistuu itse tuotantoalueeseen, joka muuttuu kasvillisuuden peittävästä, tosin jo ojitusten myötä muuttuneesta suomaisemasta peltoa muistuttavaksi, kasvittomaksi kentäksi. Maisemallisia vaikutuksia aiheutuu mm. rakennettavasta tiestöstä, suoympäristön muuttumisesta, ojituksista, altaista ja muista vesiensuojelurakenteista, varastoautoista sekä työkoneista. Hankealue ei kuulu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeisiin alueisiin. Hankealueen läheiset peltoalueet ja Lappajärven ranta-alue on merkitty kaavassa maakunnallisesti tärkeiksi kulttuurimaisema-alueiksi. Maisemavaikutusten yhteydessä tulisi arvioida, miten turvetuotantoaluetta ympäröivän puuston mahdollinen poistuminen vaikuttaisi läheisten peltoalueiden maisemallisiin arvoihin.

Hankealueella sijaitsee yksi muinaismuistolain (295/63) rauhoittama tervahauta. Arviointiselostuksen mukaan turpeenostoa ei uloteta kyseisen tervehaudan alueelle ja hauta tulee säilymään. Museovirasto on todennut lausunnossaan, että kohteen säilymisen turvaamiseksi tulee sen tarkka sijainti kuitenkin vielä esittää arviointiselostuksessa kartalla. Mikäli alueelta löytyisi turpeenoston yhteydessä vielä lisää tervahautoja, koskee muinaismuistolain rauhoitus myös näitä tervahautoja.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen

Arviointiselostuksessa ei ole erikseen tarkasteltu hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten yhteydessä on todettu, että marjastus, metsästys ja retkeilymahdollisuudet heikkenevät ja osin häviävät kokonaan. Hankkeen vaikutuksia kalastukseen tulisi käsitellä luonnonvarojen hyödyntämisen yhteydessä. Tässä yhteydessä olisi tullut tarkastella myös turpeenottoa luonnonvarojen hyödyntämisen näkökulmasta. Turve on hyvin hitaasti uusiutuva luonnonvara joka voidaan luokitella myös uusiutumattomaksi. Suon ottaminen turvetuotantoon muuttaa alueen turvevarat, luontoarvot ja vesitasapainon peruuttamattomasti, eikä aluetta voida palauttaa ennalleen.

4.3 Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuus

Vaihtoehtojen muodostaminen ja vertailu on suoritettu osittain yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon mukaisesti. Toteuttamisvaihtoehtojen yhteydessä ei ole tarkasteltu tuotantoalueen rajaus- ja sijoitusvaihtoehtoja. Arviointiselostuksessa on esitetty perustelut, miksi tuotannon sijoittaminen muualle tai tuotantoalueen rajaaminen ei ole mahdollista tai kannattavaa.

Toteuttamisvaihtoehtoina ovat turvetuotannon toteuttaminen koko tuotantokelpoisella alueella vesienkäsittelymenetelmänä ympärivuotinen pintavalutus (VE 1) ja turvetuotannon toteuttaminen koko tuotantokelpoisella pinta-alalla vesienkäsittelymenetelmänä sulanmaan aikainen kemiallinen vesienkäsittely ja talviaikana laskeutusaltaat ja virtaamansäätö (VE 2).

Arviointiselostuksen mukaan toteuttamisvaihtoehtoja on vertailtu lähinnä vesistövaikutusten osalta, joissa vaihtoehtojen välillä on olennaisia eroja. Lisäksi on vertailtu tuotantoalueen jälkikäyttövaihtoehtoja eri vaikutustyyppien yhteydessä. Vaihtoehtojen ja jälkikäyttömuotojen vertailua olisi helpottanut selkeä taulukkomuotoinen yhteenveto, jossa toteuttamisvaihtoehtoja ja kaikkia arviointiselostuksessa esitettyjä jälkikäyttömuotoja verrataan sanallisesti vaikutuskohteittain jaoteltuna nollavaihtoehtoon eli hankkeen toteuttamatta jättämiseen.

Yhteysviranomaisen suositteli ohjelmalausunnossa 0-vaihtoehtona tarkasteltavan myös muita energianlähteitä kuin turvetta pääkäyttäjiksi suunnitelluilla energiantuotantolaitoksilla ja vertailtavan niiden määriä sekä ilmasto- ja muita vaikutuksia turpeen käyttöön. Turpeen käyttöä energialaitoksilla on arviointiselostuksessa verrattu muiden polttoaineiden käyttöön esittämällä polttoaineiden yksikköenergiasisällöt ja tarkastelua voidaan pitää riittävänä.

4.4 Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen

Toiminnasta aiheutuvien riskien ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi on esitetty useita lieventämistoimia, joita voidaan pitää asianmukaisina. Hankkeen jatkotarkastelussa tulee huomioida tässä lausunnossa esitetyt täydennykset haitallisten vaikutusten ehkäisemisen osalta.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankealuetta reunustaa joka puolella metsäalueet, jotka vaimentavat melua. Myös tärkein pölyntorjuntakeino on riittävä puustoinen suojavyöhyke tuotantoalueen ympärillä.

Haittoja lähikylien liikenteelle ja asutukselle voi estää tai vähentää tien kunnostamisella, päällystämällä tie tai pitämällä se kosteana pölyämisen estämiseksi. Paikallisteillä tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen, jolloin lievennystoimina voisi tiestön parantamisen lisäksi harkita joidenkin kuljetusreittien käytön rajoittamista.

Hankkeen vesistövaikutuksia lievennetään arviointiselostuksen mukaan hyödyntämällä parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa edustavaa vesienkäsittelymenetelmää eli ympärivuotista pintavalutuskenttää ja sulanmaan aikaista kemiallista käsittelyä. Hankkeen haitallisten vaikutusten ehkäisemisen yhteydessä tulisi mainita myös kalatalousmaksu, joka käytetään kalakannoille ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun.

Myös mahdollinen turvepalon riski ja sen ennaltaehkäisy tulisi huomioida, koska maakunnassa syttyy vuosittain useita turvepaloja, joihin tarvitaan palokunnan apua.

Sosiaalisia vaikutuksia voidaan lieventää jatkossa monipuolisella ja avoimella tiedottamisella hankkeen mahdollisesta etenemisestä ja huomioimalla arviointiselostuksesta saaduissa mielipiteissä esitetyt näkökohdat.

Iso-Saapasnevilla oleva sääksen pesäpuu on rauhoitettu LSL 39 §:n nojalla, joten puun ympärille tulee jättää vähintään 500 m levyinen suojavyöhyke, jotta ympäristössä tapahtuva toiminta ei estä tai häiritse sääksen pesintää alueella.

4.5 Jatkotutkimukset ja seuranta

Arviointiselostuksessa on esitetty, että toiminnan alkaessa suolla toteutetaan käyttö- ja päästötarkkailua sekä vaikutustarkkailua, johon sisältyy vesistö- ja kalastovaikutusten tarkkailu. Iso-Saapasnevan turvetuotannon osalta ensisijaisena tarkkailukohteena on Vieresjoki. Vesistö- ja kalastotarkkailusta saatujen tietojen perusteella tulee tarvittaessa tehostaa vesienkäsittelyä, jotta kuormitus alapuolisiin vesistöihin ei kasva. Hankkeen seurantaan voi sisältyä myös melu- ja pölyvaikutusten sekä esimerkiksi linnustovaikutusten tarkkailua. Tarkkailusuunnitelma esitetään ympäristölupahakemuksen yhteydessä.

Arviointiselostuksessa ei ole mainittu varsinaisia jatkotutkimustarpeita, mutta yhteysviranomaisen katsoo, että tässä lausunnossa kunkin vaikutuskohteen yhteydessä mainitut lisäselvitykset ovat tarpeen ennen hankkeeseen liittyvää päätöksentekoa.

4.6 Osallistuminen

Kansalaisille ja eri intressiryhmille on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta, joista jälkimmäinen on pidetty arviointiselostuksen valmistumisen jälkeen, mistä johtuen tilaisuudessa saatua palautetta ei ole voitu hyödyntää selostusta laadittaessa. Hankkeella ei ole ollut YVA-menettelyä ohjaavaa eri intressiryhmistä koostuvaa ohjausryhmää, mikä näkyy osin suppeista nykytilan kuvauksista ja vaikutusarvioista liittyen mm. luonto-, vesistö- ja kalastovaikutuksiin. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvää osallistumista voidaan kuitenkin pitää riittävänä.

4.7 Raportointi

Arviointiselostuksen raportoinnin tasoa voidaan pitää yleisesti hyvänä ja siitä ilmenevät ympäristövaikutusten arvioinnin keskeiset tulokset.

4.8 Yhteenveto ja arviointiselostuksen riittävyys

Arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta ja täyttää YVA-lain ja -asetuksen mukaiset sisällölliset vaatimukset. Yhteenvetona voidaan todeta, että hankkeen merkittävimmät vaikutukset on tunnistettu ja ne on pääsääntöisesti arvioitu riittävällä tasolla edellyttäen, että yhteysviranomaisen tässä lausunnossa esittämät täsmennykset huomioidaan hankkeen jatkotarkastelussa.

5. LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Etä-Pohjanmaan ELY- keskus lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lisäksi lausunto pidetään yleisön nähtävillä kuukauden ajan virallisilla ilmoitustauluilla Lappajärven ja Vimpelin kunnantaloilla sekä kuntien pääkirjastoissa. Lausunto tulee myös nähtäville Etä-Pohjanmaan ELY- keskuksen verkkosivuille osoitteeseen:

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa/yva-vireilla.

Yhteysviranomaisen on 25.5.2011 toimittanut hankkeesta vastaavalle kopiot annettujen lausuntojen ja mielipiteiden alkuperäiskappaleista. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen arkistossa.

Ympäristöneuvos PERTTI SEVOLA

Pertti Sevola

Ylitarkastaja MARTTA YLILAURI

Martta Ylilauri

Suoritemaksu 7500 €

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksen (1387/2006) maksutaulukon mukaisesti, koska asia on tullut vireille 19.6.2008. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräytymisestä.

Osoite: Etelä-Pohjanmaan ELY- keskus, ympäristö ja luonnonvarat vastuualue, PL 262, 65101 VAASA, sähköposti kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi.

JAKELU Vapo Oy, Paikalliset polttoaineet

TIEDOKSI Lausunnonantajat

Mielipiteen esittäjät

Vimpelin, Kärnän ja Kurejoen osakaskunnat

Suomen ympäristökeskus, liitteenä 2 kpl arviointiselostuksia